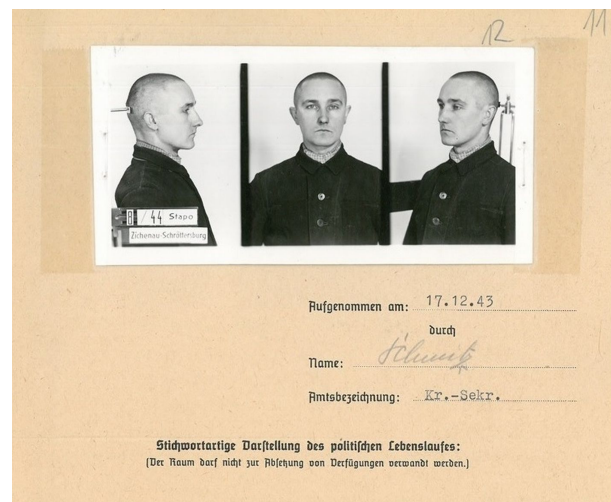

Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej

<https://ofiary.ipn.gov.pl/ofi/ofiary-represji-niemiec/6142,Ofiary-represji-niemieckich.html>
2021-05-13, 04:57

Dokumenty na temat represji i zbrodni niemieckich, popełnionych na Polakach i obywatelach innych narodowości w latach 1939–1945, znajdują się w przejętych przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu materiałach zgromadzonych przez jego poprzedniczkę, tj. Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Archiwum GKBZpNP stanowi łącznie 3500 metrów bieżących materiałów archiwalnych. W przechowywanej dokumentacji znajdują się zarówno akta wytworzone przez urzędy i organa bezpieczeństwa III Rzeszy, w tym m.in. Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy (*Reichssicherheitshauptamt*) i Tajną Policję Państwową (*Geheime Staatspolizei*), jak i instytucje zagraniczne, m.in. Amerykańskie Trybunały Wojskowe w Norymberdze (*US Nuremberg Military Tribunals*). Ich uzupełnienie stanowią archiwalia, które Główna Komisja otrzymała w wyniku współpracy wielostronnej z instytucjami zagranicznymi i polskimi archiwami państwowymi, a także materiały przekazane przez osoby prywatne.

W zasobie przejętym od Głównej Komisji znajduje się wiele bezcennych dokumentów, takich jak raport Jürgena Stroopa, dotyczący likwidacji getta w Warszawie, dziennik generalnego gubernatora Hansa Franka czy też pamiętnik Johanna Paula Kremera, lekarza SS w niemieckim obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau. Zebrane archiwalia były wykorzystane m.in. w procesie toczącym się po zakończeniu II wojny światowej przed Międzynarodowym Trybunałem Wojskowym w Norymberdze oraz w postępowaniach karnych przed polskim Najwyższym Trybunałem Narodowym (m.in. procesy Rudolfa Hössa oraz załogi obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau). Niezwykłą wartość historyczną przedstawiają również oryginalne akta z niemieckich obozów koncentracyjnych (Auschwitz-Birkenau,

Buchenwald, Dachau, Gross-Rosen, Mauthausen, Mittelbau, Ravensbrück i Sachsenhausen) oraz dokumentacja poświęcona Polakom wysyłanym do pracy przymusowej na terytorium III Rzeszy – m.in. listy transportowe urzędów pracy w Warszawie i w Krakowie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20					
Name: (bei Frauen auch Geburtsname) Serafinaki										Wohnung: (Seit der Eintragung eintragen)					Defensivakt:									
Vorname: Thomas															Bildermerk:									
Geburtsort und -ort: 18.3.02 Bochnia															Finger-Abdruck- Recht:									
Beruf:															Schreibprobe:									
Familienstand:																								
Staatsangehörigkeit: Pole																								
Diedr- Name:																								
Diedr- Rühre:																								
Diedr- Einberufung:																								
Datum der Aufnahme: 6.5.43										S a d u e r h a l t										Staatsangehörigkeit Geflüchteten				
										S. ist am 27.4.43 aus dem KL, Auschwitz geflüchtet.										Zichenau IIF 2391/43				
C 922																				6. St. Nr. 14				

Obok dokumentów niemieckojęzycznych, w zasobie znajdują się także akta postępowań karnych wszczętych na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców narodu polskiego, jak również akta prokuratorskie spraw umorzonych i zawieszonych na podstawie przedmiotowego dekretu. W tej grupie archiwaliów na szczególną uwagę zasługują m.in. dokumenty procesowe Ericha Kocha, byłego Gauleitera Prus Wschodnich oraz osób skazanych za głoszenie prawdy o zbrodni katyńskiej. Uzupełnieniem zasobu aktowego, jest zbiór kartotek historycznych, wśród których na szczególną uwagę zasługują kartoteki dotyczące polskich robotników przymusowych oraz kartoteka osób aresztowanych przez niemiecką Tajną Policję Państwową (Gestapo) z Ciechanowa/Płocka.

W okresie swego istnienia Główna Komisja zgromadziła unikatową w skali światowej dokumentację, która niejednokrotnie pozwala na odtworzenie pełnych losów wojennych ofiar represji hitlerowskich Niemiec. Jej niezwykle cennym uzupełnieniem jest baza danych Arolsen Archives (d. Międzynarodowa Służba Poszukiwawcza).

Międzynarodowa Służba Poszukiwawcza (International Tracing Service - ITS) w Bad Arolsen powstała w celu prowadzenia poszukiwań i rejestracji osób zaginionych podczas II wojny światowej. Od początku działalności, jeszcze podczas działań wojennych, gromadziła różnego rodzaju dokumenty dotyczące osób represjonowanych przez III Rzeszę, tworzące dziś potężny zasób składający się z 26 km bieżących akt. Od przeszło dekady materiały te są digitalizowane, co umożliwia dostęp do zbiorów za pośrednictwem specjalnie skonstruowanej bazy danych.

IPN jest jedyną instytucją w Polsce i jedną z kilku na świecie, która posiada pełną wersję tej unikatowej aplikacji. Otrzymanie jej było możliwe dzięki przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej, jedyne państwa z dawnego bloku wschodniego, do Umów Bońskich, co nastąpiło 7 marca 2000 r., oraz w wyniku ich nowelizacji z 16 maja 2006 r., kiedy to podjęto decyzję o możliwości udostępnienia kopii cyfrowych zasobu ITS sygnatariuszom traktatu.

W 2007 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej zdecydowało o przekazaniu zdigitalizowanych materiałów do IPN w Warszawie, natomiast archiwiści Instytutu zaczęli z nich korzystać w roku 2010.

Bazę można podzielić tematycznie na trzy części. Pierwsza - *Incarceration and persecution* to zbiór materiałów obozowych, więziennych, śledczych oraz sądowych. Akta obozowe stanowiące podstawę tej sekcji, w większości dotyczą poszczególnych obozów koncentracyjnych. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują zbiory dotyczące KL Dachau, KL Buchenwald oraz KL Mauthausen - obozów, której oryginalna dokumentacja zachowała się w dużym stopniu. Mamy tu głównie do czynienia ze skanami kart więźniów, list transportowych osób przybywających i opuszczających dany obóz, wykazów osadzanych w komandach pracy, aktów zgonu czy materiałów ze szpitali obozowych.

Dokumentację Gestapo, materiały więzienne i sądowe zebrano w podzbiorze *Prisons and Persecution*. Odnajdziemy tu m.in. akta policyjne, dokumentację postępowań prokuratorskich i sądowych i księgi ewidencyjne zakładów karnych. Druga część dokumentacji zawartej w bazie (*Registration of Foreigners and German Persecutees by Public Institutions, Social Securities and Companies*) to zbiór materiałów dotyczących osób zarejestrowanych i zatrudnionych na terytorium Rzeszy, głównie cudzoziemskich pracowników przymusowych. Istotną część zbioru stanowią spisy osób przebywających podczas wojny na terenie poszczególnych gmin w Niemczech, sporządzone już w latach powojennych na polecenie alianckich władz okupacyjnych.

Tworzono je na podstawie oryginalnej miejscowej dokumentacji – akt policyjnych, więziennych, meldunkowych czy dokumentacji medycznej. Znajdziemy tu ponadto rejestry zmarłych i informacje o miejscach pochówku. Część druga zawiera oryginalne dokumenty sporządzone podczas wojny – karty pracy, karty meldunkowe, karty osobowe jeńców wojennych. Ich uzupełnieniem są powojenne materiały urzędów stanu cywilnego, dotyczące osób pozostających na terytorium Niemiec i Austrii (akty ślubu, urodzenia, zgonu). Trzecia część (*Registrations and Files of Displaced Persons, Children and Missing Persons*) to głównie materiały rejestrujące losy tzw. dipisów (*displaced persons, DP*), a więc osób, które po II wojnie światowej znajdowały się poza swoją ojczyzną, głównie na terenie byłej Rzeszy. Dokumenty te zawierają informacje o ich pobycie w obozach przejściowych, uzyskanej pomocy i wreszcie repatriacji bądź emigracji. Część trzecia zawiera również dokumentację biura zajmującego się poszukiwaniem zaginionych podczas wojny dzieci np. odebranych rodzicom i umieszczanych w placówkach *Lebensborn* oraz pomocą dla osieroconych dzieci znajdujących się na terenie Niemiec.

Aplikacja zawiera rekordy odnoszące się do losów ponad 17 000 000 osób, a zdigitalizowana centralna kartoteka osobowa Arolsen Archives, która stanowi podstawę wyszukiwania w bazie, zawiera około 50 000 000 kart.

Pomocniczą rolę wobec zasobu archiwalnego IPN oraz bazy danych Arolsen Archives (d. Międzynarodowa Służba Poszukiwawcza) pełni ogólnodostępna internetowa baza danych programu *Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką* (straty.pl), który prowadzony jest przez Fundację Polsko-Niemieckie Pojednanie i nadzorowany przez Instytut Pamięci Narodowej.

nasi bliźni nasze dzieje nasza historia

Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką

Instytut Pamięci Narodowej Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Home baza programu szukaj w bazie korespondencja kontakt

Program "Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką"

Program został zainicjowany w 2006 roku przez Instytut Pamięci Narodowej oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W latach 2006-2008 realizowany był przez Fundację „Cieroko Karta”, a od 2009 roku realizatorem jest Fundacja „Polsko-Niemieckie Pojednanie”.

Podstawowym celem programu jest zebranie rozproszonych informacji o ofiarach wojny i obozach represjonowanych przez okupanta niemieckiego w latach 1939-1945, przeniesienie ich na stronę elektroniczną oraz stworzenie i uaktualnianie bazy danych umożliwiającej wyszukiwanie informacji o losach konkretnych osób.

W trakcie ostatniej wojny Polska poniosła największe straty i szkody demograficzne spośród wszystkich państw walczących i okupowanych. Zarówno III Rzesza jak i Związek Radziecki prowadziły wobec wsielonych obywateli II Rzeczypospolitej politykę ekonomiczną do kulobójstwa, ekonomiczną politykę wyzyskiwania, wyzyszczenia biologicznego i kulturalnego, masowych wysiedleń, wreszcie politykę deportacji na roboty przymusowe i przymusowego wcielenia do sił zbrojnych.

Wydaje się, że po upływie ponad sześćdziesięciu lat od czasu zakończenia II wojny światowej rozmiar niemieckich represji i szkód niemożliwych strat osobowych wśród obywateli polskich jest już dołębnie opisany i skatalogowany. Tak jednak nie jest. Polskie ofiary pozostają do dziś anonimowe.

Dotychczasowe szacunki strat koncentrowały się na ilości ofiar – identyfikowano wyłącznie ich status i wiek. Do dziś nie znamy prawdziwych losów obywateli polskich – ofiar działań wojennych i okupacji a to najważniejsze nie znamy nazwisk ofiar. Program „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką” ma przywrócić nazwiska wszystkim rodzicom, dziadkom, braciom, siostrzenic, córkom, bratanikom, kuzynom, sąsiadom, znajomym, kolegom, a także ofiarom represji i obozów koncentracyjnych II RP (wszystkich narodowości).

Nie ma chyba w Polsce miejscowości, której mieszkańcy nie byli w trakcie wojny poddani represjom. Świadczą o tym tysiące grobów, parobków, miejsc pamięci i tablic pamiątkowych. Nie ma rodziny, która nie straciła kogoś bliskiego, nie była poddana wysiedleniu, zmuszona do pracy przymusowej, łodzi podległa innego rodzaju represjom. Właściwie rzecz biorąc, nie zna wojennych losów swoich najbliższych, po których wszak ślad zaginął.

Czy znasz wojenne losy Twoich przodków? Czy możesz znaleźć, czy nie stracił w niebezpieczeństwie? [Wskazuj na źródła](#)

Baza danych zawiera ponad 5 milionów rekordów odnoszących się do losów obywateli polskich represjonowanych przez III Rzeszę i tworzona jest na podstawie dokumentacji przechowywanej w polskich i zagranicznych archiwach, muzeach, miejscach pamięci i instytucjach zajmujących się problematyką II wojny światowej. Zawiera rekordy dotyczące m.in. pracowników przymusowych, osób wysiedlonych, jeńców wojennych, poległych żołnierzy, więźniów niemieckich zakładów karnych i obozów koncentracyjnych, ofiar egzekucji. Obecnie program uzupełniany jest m.in. o nazwiska polskich obywateli, którzy pochowani zostali na terytorium III Rzeszy. Każdy rekord wprowadzony do programu zawiera informację o represjach oraz podstawę źródłową wskazującą na instytucję, która jest dysponentem danego dokumentu.

[Prześlij zapytanie](#)